

PLAN

Handlingsplan för kulturella och kreativa branscher

Fastställt av regionstyrelsen
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2025-03-04
Gäller 2025-2028
Ärendenr RS 2023/1238
Version [1.0]

Handlingsplan för kulturella och kreativa branscher

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Varför behövs en handlingsplan för KKB?.....	3
1.3 Insatsområden	4
2. Måldokument för Handlingsplan KKB	6
2.1 Nationell strategi för kulturella och kreativa branscher	6
2.2 Regionala måldokument	7
2.2.1 Region Gotlands kulturplan 2025-2028	8
2.2.2 Genomförandeprogrammet Näringslivets förutsättningar och innovation 2022-2027	8
2.2.3 Filmstrategi Gotland 2018-2025.....	9
3. Insatser och aktiviteter för KKB-området 2025-2028	9
4. Underlag	11
4.1 Dokument	11
4.2 Dialog	11
5. Arbetsprocess Handlingsplan KKB	12
5.1 Giltighet	12
5.2 Ansvar	12
5.3 Årligt arbete	12
5.4 Uppföljning.....	12

1. Inledning

1.1 Bakgrund

De kulturella och kreativa branscherna har länge setts som en tillgång i Region Gotland, både för besökande och boende. I samband med framtagandet av *Region Gotlands kulturplan 2021-2024* uppmärksammades särskilt kulturskaparnas och de kulturella och kreativa branschernas behov. Även i dialogprocessen kring *Region Gotlands kulturplan 2025-2028* har förutsättningarna för kulturella företagare diskuterats utifrån flera aspekter.

Under åren 2021-2023 bidrog Region Gotland till projektet *Omställningskultur*, med Tillväxt Gotland som projektägare. Projektet har bidragit till att kartlägga branscherna på Gotland i nio branschgrupper samt, i olika insatser, involverat och engagerat en del av de omkring 1000 kulturföretagare som verkar på Gotland.

I *OECD:s territoriella granskning av Gotland (2022)* lyfts bland annat rekommendationen att främja utvecklingen av ett ekosystem för företagsstöd och särskilt att ta fram en strategi för den kreativa och kulturella sektorn.

Pandemiåren har ytterligare synliggjort behovet av ett hållbart arbete riktat mot denna sektor av företagare, exempelvis i återstartsutredningen *Från Kris till Kraft* (SOU 2021:77). Under 2023 genomfördes även en utredning kring spelindustrins förutsättningar och utveckling av föreningen GUBIS kring spelindustrins möjligheter som katalysator för lokal platsutveckling på Gotland.

I april 2024 presenterades en nationell strategi för kulturella och kreativa branscher. Den baseras på betänkandet *Kreativa Sverige!* (SOU 2022:44).

Utifrån detta gavs uppdraget att ta fram en handlingsplan för kulturella och kreativa branscher, hädanefter förkortat KKB.

Kultur- och fritidsavdelningen fick 230426 i uppdrag (RS 2023/853) av Regionstyrelsen att i samverkan med avdelningen för regional utveckling framarbete en handlingsplan för kulturella och kreativa branscher (KKB) utifrån den regionala utvecklingsstrategin, rekommendationerna som framkom i OECD:s territoriella granskning av Gotland, den nationella utredningen *Kreativa Sverige!*, resultat från projektet *Omställningskultur* och genom omvärldsanalys kring andra regioners arbete inom området. Uppdraget ska presentera hur arbete ska drivas vidare av Region Gotland, hur ansvar, funktioner och resurser ska fördelas samt hur strukturerad samverkan ska ske. Uppdraget kompletterades också med uppmaningen att tillvara erfarenheter från utredningen kring spelindustrins förutsättningar och utveckling i uppdraget gällande utveckling av kulturella och kreativa branscher (RS 2023/1238).

1.2 Varför behövs en handlingsplan för KKB?

Kulturella och kreativa branscher befinner sig i gränslandet mellan kultur- och näringspolitik. Politiskt har det på Gotland under flera år funnits en vilja att stötta företagare inom kulturella och kreativa branscher. Insatser har gjorts på flera områden genom projektmedel och stödgivning men också genom att till exempel ta fram en filmstrategi eller satsa på kulturföretagarkluster i Visby innerstad.

Arbete inriktat mot KKB har inom Region Gotland bedrivits dels inom avdelningen för regional utveckling, dels inom kultur- och fritidsavdelningen. Det har exempelvis skett på senare år genom regionala utvecklingsprojekt som *Kulturarvsinkubatorn*, *Omställningskultur*, *Sustainable Plejs* och *Arvet – hållbar kulturarvsturism* och genom att möjliggöra för föreningen *Gotlands Kulturrums* etablering i Visby. *Gotlands Filmfond* investerar i långfilmer och dramaserier i syfte att skapa tillväxt och attraktionskraft på Gotland. Arbetet mot KKB sker även till viss del via kultursamverkansmodellens aktörer. Region Gotland har regelbundet en dialog med den arvoderade *referensgruppen fria professionella kulturskapare* och genom stödgivning till professionella aktörer finns en god kännedom om branschens aktörer på Gotland.

Den nationella strategin beskriver behovet av en långsiktig strategi för företag i de kulturella och kreativa branscherna ur flera aspekter:

- De kulturella och kreativa branscherna har blivit en allt viktigare del av näringslivet och arbetsmarknaden, i Sverige, EU och övriga världen.
- Det behövs en samlad långsiktig strategi för företag i de kulturella och kreativa branscherna för att effektivt knyta ihop de politikområden som berörs, till exempel kulturpolitik, näringspolitik, handels- och främjandepolitik, regional utvecklingspolitik, landsbygds politik och utbildningspolitik.
- Företag i kulturella och kreativa branscher bidrar till hållbar tillväxt och välfärd i hela landet, vilket behöver synliggöras.
- Goda förutsättningar för företagande inom kulturella och kreativa branscher gynnar fri kultur, vilket bidrar till uppfyllande av den nationella kulturpolitiken.
- Kulturella och kreativa branscher prioriteras internationellt och en strategi är nödvändig för att Sverige fortsatt ska utveckla sin position som internationellt ledande inom området.
- Stödet är brett för en nationell strategi för kulturella och kreativa företag och strategin kan tjäna som stöd eller inspiration på fler nivåer.

Region Gotlands handlingsplan för KKB syftar till att samordna det strategiska arbetet riktat mot målgruppen för att bättre kunna motsvara områdets behov. Insatserna i handlingsplanen visar hur ett samlat arbete kring kulturella och kreativa branscher ska ske för att nå målen i befintliga måldokument, såsom den regionala utvecklingsstrategin, genomförandeprogrammet för näringslivets tillväxt och innovation samt kulturplanen.

1.3 Insatsområden

Utifrån nulägesanalys presenterad för regionstyrelsen 2023-11-22 samt dialoger har följande insatsområden ringats in för utveckling av arbetet med KKB:

- **Kunskapsutveckling**
Uppdatera och utveckla befintlig data, kunskapsutveckling inom systemet för företagsstöd, synliggöra KKB-företagens kompetenser gällande innovations- och förändringsprocesser samt kapacitet gällande platsutveckling.
- **Riktad företagsfrämjande verksamhet mot KKB-företag**
Utifrån KKB-företagens behov anpassa rådgivning och kompetensutveckling,

exempelvis gällande internationalisering. Synliggöra och utveckla fler möjligheter till finansiering. Undersöka behov av validering.

- **Samverkan**

Främja samverkan mellan KKB-företag, mellan KKB-företag och övrigt näringsliv, samt mellan KKB-företag och offentliga organisationer samt akademien.

- **Utveckling av infrastruktur**

Lyfta KKB-företagens behov vid utveckling av infrastruktur på Gotland såsom lokaler, nätverk, bostäder och kollektivtrafik.

- **Utveckling av fokusområden**

Utifrån regionspecifika förutsättningar identifiera prioriterade fokusområden inom kulturella och kreativa branscher.

Handlingsplanens insatser och aktiviteter svarar mot dessa inringade områden och styr mot befintliga måldokument inom Region Gotland.

2. Måldokument för Handlingsplan KKB

Nationell strategi för kulturella och kreativa branscher utgör en viktig riktningvisare. Den regionala utvecklingsstrategin *Vårt Gotland 2040* är styrande för handlingsplan för KKB, liksom *Kulturplan 2025-2028* och genomförandeprogrammet *Näringslivets tillväxt och innovation*. Handlingsplanen relaterar också till *Filmstrategi Gotland*.

2.1 Nationell strategi för kulturella och kreativa branscher

Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher 2023/24:111 inleds med en vision för 2033:

Sverige har stärkt sin position som ett ledande land för de kulturella och kreativa branscherna. Branscherna har god tillväxt och bidrar till svensk ekonomi och ett dynamiskt näringsliv i hela landet, ökad export och en positiv Sverigebild i utlandet. Företag inom de kulturella och kreativa branscherna bidrar till en mångfald av kulturella uttryck och kulturupplevelser i hela landet.

Denna vision ska uppnås genom sex mål.

1. **Tillförlitlig statistik på nationell nivå**

Det ska finnas tillförlitlig och relevant nationell statistik om de kulturella och kreativa branschernas ekonomiska värden.

2. **God kunskap om förutsättningarna och utvecklingen på den upphovsrättsbaserade marknaden**

Företag och offentliga aktörer ska ha god kunskap om upphovsrätt och upphovsrättens betydelse för företagande inom kulturella och kreativa branscher, och de förutsättningar som den tekniska utvecklingen ger. Offentliga aktörer ska arbeta strategiskt för att underlätta för en väl fungerande upphovsrättsbaserad marknad.

3. **Träffsäker rådgivning, stöd och finansiering och minskade regelkostnader**

De myndigheter och andra aktörer som förmedlar råd, stöd och finansiering till företagande, innovation och konstnärlig verksamhet ska samverka så att deras kompetenser stärker varandras respektive uppdrag där det är relevant. Företagens kostnader för att följa regler ska minska.

4. **God kompetensförsörjning, livslångt lärande och goda villkor i trygghetssystemen.**

Det ska finnas en god kompetensförsörjning inom kulturella och kreativa branscher. Enskilda som är verksamma i kulturella och kreativa branscher ska ha goda möjligheter till livslångt lärande och kompetensutveckling för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Möjligheten att dokumentera relevanta kompetenser och färdigheter för verksamma inom de kulturella och kreativa branscherna ska vara god. De offentliga trygghetssystemen ska ge goda villkor för enskilda som försörjer sig både som anställda och som egenföretagare, bl.a. kulturskapare inom kulturella och kreativa branscher.

- 5. Attraktiva, hållbara livsmiljöer och ett diversifierat och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet.**
Kulturella och kreativa företag ska kunna bidra till att skapa attraktiva och hållbara livsmiljöer samt ett diversifierat och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet.
- 6. Ett stort och växande internationellt genomslag för de kulturella och kreativa företagen.**
Svenska kulturella och kreativa branscher ska ha ett stort och växande internationellt genomslag och exporten ska öka. Kulturlivets möjligheter till internationella kultursamarbeten och utbyten samt närvaro i internationella sammanhang ska vara goda.

2.2 Regionala måldokument

Ytterst styrs det regionala arbetet med KKB mot visionen i den regionala utvecklingsstrategin *Vårt Gotland 2040, en kreativ ö med plats för hela livet.*

"Gotland är fyllt av livskraft och kreativitet. Här kan människor och verksamheter utvecklas och bidra till en bättre värld. Här finns närhet och plats för alla delar av livet, i alla åldrar."

I den regionala utvecklingsstrategin finns tre övergripande mål som samtliga berör handlingsplan KKB:

- 1. Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla.**
Gotland är ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare, ett jämlikt och jämställt samhälle där vi lever ett gott liv med god hälsa. Gotland präglas av mångfald. Vi känner tillit och förtroende för samhället och varandra och deltar i samhällsutvecklingen. Gotland har trygga och attraktiva livsmiljöer, rika fritidsmöjligheter, ett dynamiskt kulturliv, en god välfärd och service samt goda möjligheter till livslångt lärande och egen försörjning. Det gotländska samhället tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget.
- 2. Gotland är en förebild i energi- och klimat- omställningen.**
Gotland är klimatneutralt, har gått före i energi- och klimatomställningen och har tidigt nått nationella klimatmål baserade på FN:s Parisavtal. Utvecklingen är en hävstång för ett konkurrenskraftigt näringsliv och för en god miljö. Vi använder de tillgångar vi har på bästa sätt, genom en ekonomi byggd på kretslopp och förnybara resurser. På Gotland finns god tillgång till dricksvatten och tillräckliga grundvattennivåer. Gotland har bidragit till att Östersjön är ett levande och friskt hav. Naturen brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.
- 3. Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft.**
På Gotland skapas tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Företagsamheten är stark, näringslivet och universitetet blomstrar. Gotland är en mötesplats och här finns goda möjligheter att testa och förverkliga nya idéer. Samverkan, innovation och förnyelse ger företagen nya möjligheter och smarta

välståndstjänster utvecklas. Hela Gotland har en positiv utveckling och vi blir fler gotlänningar. Vi har bra förutsättningar för företagande, goda kommunikationer och boendemiljöer. Attraktionskraft, utbildning och matchning säkrar kompetensförsörjningen.

2.2.1 Region Gotlands kulturplan 2025-2028

Region Gotlands kulturplan upprättas för fyraårsperioder och är ett förvaltningsövergripande måldokument. Kulturplanen visar hur Region Gotland arbetar för att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen och Kulturrådets strategiska utvecklingsområden samt regionala politiska prioriteringar för perioden.

Ett av kulturplanens mål gäller Kulturella och kreativa branscher:

Mål 9 Företag inom kulturella och kreativa branscher har goda möjligheter till utveckling. Förvaltningsöverskridande samverkan stärks för arbete riktat mot kulturella och kreativa branscher. Arbete påbörjas kring kunskapsutveckling inom systemet för företagsstöd, anpassning av rådgivning samt utveckling av finansieringsmöjligheter, kompetensutveckling och samverkansformer mellan företagare. De kulturella och kreativa företagens sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarhet ökar.

2.2.2 Genomförandeprogrammet Näringslivets förutsättningar och innovation 2022-2027

Genomförandeprogrammet omfattar sex år och är förvaltningsövergripande. Programmet omfattar utveckling av hela näringslivet, dvs samtliga branscher, varav KKB är en.

Näringslivets förutsättningar och innovation beskriver sexton mål till 2027 varav följande tolv bedöms ha relevans för KKB:

1. Fler gotländska företag är aktiva på en större marknad.
2. Företag med utvecklingsambitioner har goda förutsättningar att hitta finansiering på Gotland.
3. Näringslivsklimatet är bra och det finns goda förutsättningar att starta, driva och utveckla företag.
4. Den regionala innovationskapaciteten är stärkt.
5. Innovations- och klustersamverkan ökar mellan regionala och med nationella aktörer.
6. Främjandeaktörer på Gotland ökar sin kompetens att leda innovationsprocesser.
7. Det finns goda förutsättningar för hållbar platsutveckling i bygder över hela Gotland
8. Gotlands attraktionskraft är stärkt.
9. Fler studenter från Uppsala Universitet Campus Gotland bor kvar på ön efter avslutad utbildning.
10. Samarbete kring utbildnings- och kompetensfrågor sker i ett väl fungerande system.
11. Gotländska arbetsgivare kan rekrytera personal med rätt kompetens.
12. Validering, samt utbildning på olika nivåer som efterfrågas av arbetsgivare, erbjuds genom olika flexibla former och av flera olika utbildningsanordnare.

2.2.3 Filmstrategi Gotland 2018-2025

Filmstrategi Gotland 2018-2025 har mål kring att bland annat öka samverkan mellan filmaktörerna, civilsamhället och näringslivet, att stärka Gotlands position som filmplats med en bred flora av filmproduktion och attraktiva inspelningsplatser och att stärka relationer i Östersjön och internationellt. Ett specifikt mål är även att leda till fler jobb på norra Gotland och till utveckling av Folkhögskolan i Fårösund.

3. Insatser och aktiviteter för KKB-området 2025-2028

Region Gotlands handlingsplan för KKB gäller 2025-2028 och berör många aktörer. De som förväntas delta i och driva genomförandet av denna handlingsplan är de som listas i handlingsplanen nedan.

Handlingsplanens insatser är:

- 1 Stärka samverkan och upprätta hållbara strukturer för främjandearbete för KKB-företag.
- 2 Öka kunskapen om KKB-företag på Gotland.
- 3 Tydliggöra fokusområden inom KKB-området.
- 4 Vidareutveckla träffsäker rådgivning, stöd och finansiering.
- 5 Tydliggöra process och resurssättning för fortsatt arbete med KKB.

Nedan åskådliggörs handlingsplanens insatser, aktiviteter, genomförande och **drivande** (fetstilat) aktörer samt koppling till aktuella måldokument och mål.

Nr	Insats	Nr	Aktivitet	Beskrivning	Aktörer *	Koppling **
1	Stärka samverkan och upprätta hållbara strukturer för främjandearbete för KKB-företag.	1.1	Utveckla och etablera strukturer för samverkan internt.	Skapa former för förvaltningsövergripande samverkan inom Region Gotland gällande KKB. Identifiera externa samarbetsorganisationer.	RU, KFA , representanter från fler förvaltningar och externa organisationer	NS KKB 5, 6 RUS 1, 2, 3 KP mål 9 GP mål 1, 2, 3, 5, 7, 10
2	Öka kunskapen om KKB-företag på Gotland.	2.1	Kunskapsutveckling gällande KKB-företagande på Gotland.	Uppdatering av data, analys, kartlägga behov, utmaningar, styrke- och utvecklingsområden på den upphovsrättsbaserade marknaden.	RU, KFA	NS KKB mål 1, 2 RUS 1, 3 KP mål 9 GP mål 1, 2, 3
		2.2	Kunskapshöjning inom offentliga organisationer, akademi och näringslivet om kulturområdets kapacitet att stärka innovation.	Synliggöra områdets innovationskapacitet och processkunskande. Utveckla offentliga aktörers beställarkompetens.	KFA, RU , övriga Region Gotland, företagsfrämjande organisationer och konst- och kulturorganisationer	NS KKB mål 2, 3 RUS 1, 3 KP mål 9 GP mål 4, 5, 6

3	Tydliggöra fokusområden inom KKB-området.	3.1	Synliggöra och tillvarata KKB-företagarnas betydelse för varumärket Gotland.	Utveckling av extern kommunikation kring kulturutbudet över hela Gotland, både för boende och besökande. Inkludera KKB-företagare i fler processer och på fler nivåer i besöksnärlings- och varumärkesarbete.	RU, KFA, företagsfrämjande organisationer och konst- och kulturorganisationer	NS KKB mål 5, 6 RUS 3 KP mål 9 GP mål 7, 8
		3.2	Genomföra analys och dialog inför eventuella prioriteringar inom arbetet med KKB.	Klargöra vilka fokusområden eller verksamheter som är prioriterade i det fortsatta arbetet samt definiera områden för smart specialisering.	RU, KFA, företagsfrämjande organisationer och konst- och kulturorganisationer	NS KKB mål 5, 6 RUS 3 KP mål 9 GP mål 1, 4, 7, 8
		3.3	Se över kopplingen till och samverkan kring övrigt strategiskt arbete med bäring på KKB-området.	Samverkan vid utveckling av strategiskt arbete kring gestaltad livsmiljö och platsutveckling. Undersöka fortsatt behov av en separat strategi för film och eventuellt fler områden samt dessas koppling till handlingsplan KKB.	RU, KFA	NS KKB mål 5, 6 RUS 1, 2, 3 KP mål 9 GP mål 7, 8
4	Vidareutveckla träffsäker rådgivning, stöd och finansiering.	4.1	Stärk företagsfrämjande insatser mot KKB-företag.	Rådgivning, finansiering och kommunikation anpassas för KKB-företag. Synliggöra och tydliggöra företagsfrämjande verktyg för KKB-företag.	RU, KFA, företagsfrämjande organisationer och konst- och kulturorganisationer	NS KKB mål 3 RUS 1, 3 KP mål 9 GP mål 1, 2, 3, 10, 11, 12
		4.2	Utveckla och etablera strukturer för samverkan mellan KKB-företag, övrigt näringsliv och akademien.	Stimulera till möten mellan KKB-företag, mellan KKB-företag och övrigt näringsliv samt mellan KKB-företag och offentliga organisationer och akademien. Särskilt fokus på samverkan mellan kulturaktörer och besöksnäringen för att utveckla kulturupplevelser för besökare.	RU, KFA, företagsfrämjande organisationer och konst- och kulturorganisationer	NS KKB mål 5, 6 RUS 1, 3 KP mål 9 GP mål 1, 2, 3, 5, 7, 10
		4.3	Behov kring kompetensförsörjning och validering undersöks.	Strategiskt arbete kring behovet av kompetensförsörjning och valideringsmodeller undersöks för KKB-företagen.	RU, KFA	NS KKB mål 4 RUS 1, 3 KP mål 9 GP mål 1, 2, 3, 10, 11, 12

5	Tydliggöra process och resurssättning för fortsatt arbete med KKB.	5.1	Ta fram ett förslag till fortsatt arbete med KKB.	Tydliggöra hur fortsatt arbete ska konkretiseras, fokuseras och resurssättas.	RU, KFA	
---	--	-----	---	---	---------	--

* Förkortningar aktörer:

RU

Avdelningen för regional utveckling

KFA

Kultur- och fritidsavdelningen

Företagsfrämjande organisationer

Almi Gotland, Science park Gotland, Tillväxt Gotland, Coompanion, Gotlands Förenade Besöksnäring samt Uppsala Universitet Campus Gotland,

Konst- och kulturorganisationer

Nationella och regionala organisationer med ett främjande uppdrag

** Förkortningar måldokument:

NS KKB

Nationell strategi för KKB

GP

Genomförandeprogrammet Näringslivets förutsättningar och innovation

KP

Kulturplan 2025-2028

4. Underlag

4.1 Dokument

Handlingsplanens framtagande har utgått ifrån följande:

- Den regionala utvecklingsstrategin och underliggande genomförandeprogram.
- Rekommendationerna i *OECD:s territoriella granskning av Gotland*.
- Den nationella utredningen *Kreativa Sverige!*.
- Resultat från projektet *Omställningskultur*.
- Utredningen *Gotland and the Game Industry*.
- Omvärldsanalys kring andra regioners arbete inom området.

4.2 Dialog

Handlingsplanen för KKB har tagits fram parallellt med Kulturplan 2025-2028. I samband med detta har dialog förts med fria professionella kulturutövare inom olika kulturområden.

Särskilt för handlingsplan KKB har dialog också förts med kulturskapare samt representanter för det externa företagsfrämjande systemet, såsom Tillväxt Gotland, Science Park Gotland, Almi och Uppsala Universitet Campus Gotland.

5. Arbetsprocess Handlingsplan KKB

5.1 Giltighet

Handlingsplanen för KKB gäller för 2025-2028 och gäller för Region Gotland samt de företagsfrämjande- och kulturorganisationer som Region Gotland finansierar.

Handlingsplanen ses över årligen och revideras vid behov.

5.2 Ansvar

Handlingsplanen ges i uppdrag till regionstyrelseförvaltningen. Avdelningen för Regional utveckling och Kultur- och fritidsavdelningen delar processansvaret för arbetet med KKB handlingsplan.

5.3 Årligt arbete

Handlingsplanen för KKB utgör underlag för planering av aktiviteter i berörda aktörers verksamhetsplanering.

Planering av arbetet kring handlingsplanen sker i samarbete mellan avdelningen för regional utveckling och kultur- och fritidsavdelningen.

5.4 Uppföljning

Handlingsplanens progression följs upp inom ramen för regionstyrelseförvaltningens ordinarie verksamhetsuppföljning i linjeverksamheten.

En utvärdering av insatserna sker efter periodens slut baserat på en inledande beskrivning av utgångsläge.

Uppföljning av handlingsplanen för KKB sker också i samband med uppföljning av Kulturplanen, genomförandeprogrammet Näringslivets tillväxt och innovation.